

Somaliland Overloaded Vehicles Regulations 2017

Xeer Nidaamiyahani (XN) wuxu ku soo baxay Faafinta Rasmiga ee JSL Cadadkii Bihii April ee so baxay 06 May 017. Waxaan soo horreysiiyay boggan Farriinta Fiiraha Gaarka ah iy Tasmada Xeerka oo sida X-Nidaamayahu uu ugoosoo baxay ka dambeeyey Aaraata XN, hase yeeshe waxba kamaan bedellin XNhu sida uu qoranyahay.

Ujeedada XN waxa weeye xakamaynta xamuulka (miisaanka) igsalka Baabuurta xamuulka (The purpose of the Regulations is the control of Heavy goods vehicles axle weight).

Tifatiraha (Editor) - www.somaliland.com 27/09/2017

IAMHURIYADDA SOMALILAND

**XEER-NIDAAMIYHA LAGU MAAMULAYO BAABUURTA
QAADA CULAYSKA XAD DHAAFKA AH
Xeer Nidaamiye Lambar:.....**

FIIRO GAAR AH:

Xeer-nidaamiyahani wuxuu ka kooban yahay xakamaynta xamuulka igsalada gaadiidka kaasoo haddii la tan dhaafiyo wax yeeli kara wadada iyo amnigaba. Xeer nidaamiyuhu sidoo kale wuxuu xoojinayaa xeerka wada marista ee Somaliland Xeer No. 56

TUSMADA XEER-NIDAAMIYAHA

(Translation of the Arrangments of the Regulations added by the Editor, www.somalilandlaw.com)

**CUTUBKA 1: QEEXITAANKA,
HIMILOOYINKA IYO
QABANQAABOYINKA HAY'ADEED**

1. Qeexitaan
2. Magaca Xeer-nidaamiyaha
3. Ujeedooyinka xeer-nidaamiyaha
4. Doorka Wasiirka Hawlaha Guud, Guriyeynta iyo Gaadiidka
5. Guddida ilaalinta culeyska igsalka ee Somaliland
6. Hawlaha guddida ilaalinta culeyska igsalka ee Somaliland

**CUTUBKA 2: ILAALINTA CULEYSKA
IGSALKA IYO CABIRKA GAADIIDKA**

7. Mamnuucidda culeyska ka badan inta sharcigu baneeyey iyo cabirka la jideeyey
8. Bixinta Ganaaxyada
9. Cunaqabataynta maamul ee culeyska xad dhaafka ah.

**CHAPTER 1: DEFINITIONS, PURPOSES,
AND AGENCY FUNCTIONS**

1. Defintions
2. Title of the Regulations
3. Purposes of the Regulations
4. Role of the Minister of Public Works, Housing and Transport
5. Somaliland Axle Load Control Committee
6. Functions of the Somaliland Axle Load Control Committee

**CHAPTER 2: CONTROL OF THE VEHICLE
AXLE WIEGHT AND SIZE**

7. Prohibition of weights in excess of the allowed sizes
8. Payment of fines
9. Administrative sanctions for excess load

<p>CUTUBKA 3: MAARAYNTA RARIDA BAABUURKA 10. Waajibnimada miisaamida gaadiidka 11. Shuruudaha qaadida xamuul aan caadi ahayn ama sirgaxan 12. Shuruudaha dheeriga ahee qaadida xamuulka aan caadiga ahayn ama sirgaxan 13. Ku wareejinta Qasnada lacagta ganaaxa ee xamuulka dheeraadka ah iyo Rarka dhibka ku keenaya</p> <p>CUTUBKA 4: SARAAKIISHA IDMAN (KORMEERAYAASHA) 14. Magacaabidda saraakiisha idman (Baadhayaasha) 15. Awoodaha sarkaalka idman (Baadhaha) 16. Joojinta baabuurka ee wadaha markuu amro sarkaalka idman (Baadhaha) 17. Wareejinta Qaybo Ka mid ah shaqada Guddida 18. Heshiisyada hay'adda 19. Mushqaayadda Wakiilada 20. Aqoonsiga isweydaar ah oo ku saabsan shahaadooyinka miisaanka</p> <p>CUTUBKA 5: DEMBIYADA 21. Dembiyada</p> <p>CUTUBKA 6: QODOBO KALE 22. Wareegtada Wasiirka</p>	<p>CHAPTER 3: MANAGEMENT OF VEHICLE LOADING 10. Duty to weigh vehicles 11. Conditions for transportation of abnormal or wrong loads. 12. Additional conditions for transportation of unusual or wrong loads 13. Payment into the exchequer of the fines for excess load and for loads that cause problems</p> <p>CHAPTER 5: ASSIGNED OFFICERS (INSPECTORS) 14. Appointment of Authorised Officers (Inspectors) 15. Powers of the Authorised Officer (Inspector) 16. Stopping the vehicle on the order of the Authorised Officer (Inspector) 17. Transfer of some of the functions of the Committee 18. The Agency's agreements 19. Fees of agents 20. Mutual recognition in connection with load certificates.</p> <p>CHAPTER 5: OFFENCES 21. Offences</p> <p>CHAPTER 6: OTHER PROVISIONS 22. Ministerial Circular</p>
--	--

**XEER-NIDAAMIYHA LAGU MAAMULAYO BAABUURTA
QAADA CULAYSKA XAD DHAAFKA AH**

Markuu Arkay: Qodobka 4aad farqadiisa 3aad ee Xeerka Wada- marista Gaadiidka Xeer Lr. 56/2003.

Markuu Tixgeliyay: Talo bixintii Garyaqaanka Guud ee qaranka kuna suntanayd Tix: GGQ/X/H/09/2016

Markuu garwaaqsaday: In xamuulka gaadiidka si adag loo xakameeyo si loo daryeelo maalgashiga ku baxay waddooyinka, iyo in la xoojiyo habka xakamaynta xamuulka dheeraadka ah si loo ciqaabo gaadiidka qaada xamuulka dheeraadka ah.

Markuu ku qancay: Heerka u hogaansanaanta shuruucda xadaynta xamuulka inay tahay mid hooseysa, isla markaana wadooyinka ay ka soo gaadhayaan khasaare xamuulka xad dhaafka ah.

Markuu garwaaqsaday: In baabuurta xamuulka dheeraadka ah qaadaa aanay bixin qiime u dhigma khasaaraha ay waddada u geystaan.

Markuu Ku qancay: In sharciga hadda jiraa ee Waddo Marista Gaadiisku aanu si ku filan u daboolayn arrimaha ku saabsan xamuulka xad dhaafka ah ee gaadiidku qaado.

Markuu arkay: In aanay jirin meelo wax lagu miisaamo oo ku yaala goobo istaraatiiji ah kuna qalabaysan farsamooyinka casriga ah, isla markaana baahi loo qabo xeer- nidaamiye loo adeegsado qalabkaa.

Waxa uu
Wasiirka Hawlaha Guud Gaadiidka iyo Guriyantu
halkan ku ansixiyay Digreeto Wasiir Xeer- Nidaamiyahan hoos ku xusan:

**CUTUBKA 1AAD QEEXITAANKA, HIMILOOYINKA IYO
QABANQAABOYINKA HAY'ADEED**

Qodobka 1aad. Qeexitaan:

Rar aan caadi ahayn: Waxa loola jeedaa Rar aan la kala qeybin Karin oo xajmigiisa ama culeyskiisa awgeed aan lagu rari karin baabuurta Xamuulka qaada, iyada oo aan la dhaafinayn xadkii xeer- nidaamiyuhu jideeyey waxaana ku jira rarka kontaynerada ee aan waxba u dhibayn heerarka caalamiga (ISO standard)

Madax: Waxaa looga jeedaa Madaxda Hay'ada Wadooyinka Somaliland

Rarka dhibka keenaya: Waxa loola jeedaa Rar aan la kala qeybin Karin oo marka baabuurta lagu raro dhaafaya culeyskii ama xajmigii sharcigu ogolaa.

Guddi: Waxaa loola jeedaa guddida maamulaysa hawshan

Go'aan: Waxaa loola jeedaa Go'aanada Guddida Maamulka eewadooyinka Somaliland

Xadka go'an ee dhinacyada: Waxa loola jeedaa Dherar, Balac ama qotonka baabuurta ee uu ogol yahay xeerka wadda marista xeer No 56 ama mid wasiirku dejiyay iyadoo loo eegayo baahida jirta.

Maareeyaha Guud: Waxa loola jeedaa Maareeyaha Guud ee Hay'ada Wadooyinka Somaliland.

Hay'ada: Waxaa loola jeedaa Hay'ada Wadooyinka Somaliland.

Warbaahinta gudaha: Waxaa loola jeedaa Radio Hargeysa iyo Warbaahinta Gudaha.

Wasiir: Waxaa loola jeedaa Wasiirka Wasaarada Hawlaha guud gaadiidka iyo guriyeynta ee mas'uulka ka ah arrimaha wadooyinka.

Xadaynta qadarka lacagta laga qaadayo: Waxa loola jeedaa qadarka ganaaxa lacageed ee uu bixinayo mulkiilaha ama dareewalka baabuurka xad dhaafka u raran ee dhaafiyey iinta sharcigu xadiday.

Wareegto: Waxaa loola jeeda Wareegtada uu soo saaray Wasiirka sida ku cad Qodobka 22aad.

Xarunta lagu miisaamo baabuurta xamuulka ah: Waxa loola jeedaa xarun kasta oo lagu misaamo baabuurta ooy ka mid yihiin saldhigyo joogta ah ama guur guura.

Qodobka 2aad Magaca Xeer-nidaamiyaha

(1) Xeer-nidaamiyahan waxa loogu yeedhi doonaa Xeer-nidaamiyaha Maaraynta Xamuulka ee Somaliland XEER Lr..... waxa aanu dhaqan gelayaa marka uu saxeexo Wasiirku isla markaana lagu soo saaro faafinta Rasmiga ah.¹

(2) Nuqulka somaliga ah yaa noqon doona nuqulka rasmiga

Qodobka 3aad. Ujeedooyinka Xeer-nidaamiyaha:

(a) In la sameeyo awood maamul oo ilaalisa baabuurta lagu raro xamuulka xad dhaafka ah isla markaana laga qayb geliyo dhamaan daneeyayaasha go'aan ka gaadhida xadka iyo cabirka xamuulka iyo kormeerida talaabooyin lagu xakameynayo cabirka iyo rarka xamuulka xad dhaafka ah.

(b) In laysu miisaamo dhibka ay gaadh-siiyaan wadada rarka xad dhaafka ah iyo ganaaxa lagu qaadayo gaadiidka qaada rarka xad dhaafka ah.

(c) In la sameeyo hab lagu bixiyo lacagaha laga qaado xamuulka rarka xad dhaafka ah iyo lacagaha laga qaado rarka dhibka keenaya:

Qodobka 4aad. Doorka Wasiirka hawlaha Guud Guryeynta iyo Gaadiidka

1. Wasiirka waa inuu si joogta ah u horumariyo una eego siyaasada qaadida xamuulka culus si loo hubiyo ujeedooyinka ku xusan qodobka 3aad.

2. Wasiirka waxaa waajib ku ah: -

(a) In uu soo sameeyo oo daabaco siyaasad dhamaystiran oo lagu xakamanayo baabuurta rarka culus lagu raro, iyo sidoo kalena in dib u eegis ku sameeyo siyaasada, dadweynahana la ogaysiiyo iyo.

¹ Waxa Xeerkan lagu soo saaray Faafinta Rasmiga JSL ee so baxday 06 May 2017.

(b) Inuu u gudbiyo guddida siyaasad dhamaystiran.

(3) Wasiirka waxaa ka taageeraya hawlaha Maareeyaha Guud si loo xaqiijiyo hir-gelinta siyaasada loo xil saaray ee xeer-nidaamiyuhu awood u siiyey sida:

(a) La socodka horumarka dhaqan-gelinta siyaasada rarka culus ee xad dhaafka ah:

(b) Ka talinta iskaashiga wadamada jaarka ee arimaha la xidhiidha ama ku aadan Culayska rarka baabuurta.

(c) Kor u qaadida, kobcinta iyo la jaan qaadka shuruucda farsamo ee wadamada jaarku isticmaalaan.

(d) Ka tala bixinta, dib u eegista siyaasada, si loo xaqiijiyo ujeedooyinka Xeer-nidaamiyahan.

(e) Abuuridda gudi farsamo oo maamusha hawlaha xamuulka.

Qodobka 5aad Gudida Somaliland u qaabilsan ilaalinta culayska rarka saran baabuurta.

(1) Gudida Somaliland u qaabilsan ilaalinta culayska rarka gaadiidka, waxaa laga dhex unkayaa maamulka Hay'adda wadooyinka iyo wasaaradda hawlaha guud. Gudida Somaliland u qaabilsan ilaalinta culayska saran candhada baabuurka (Axle load) waxay ka kooban tahay Gudoomiyaha, Xoghayaha iyo ugu yaraan laba xubnood oo guddida maamulka ka mid ah iyo cid kasta oo ka mid ah daneeyeyaasha kale oo daruuri u ah gudashada shaqada gudida.

Qodobka 6aad. Waajibaadka shaqo ee Gudida ilaalinta culayska rarka saaran baabuurta.

(1) Waajibaadka shaqooyin ee Gudida Somaliland u qaabilsan ilaalinta culayska saraan candhada gaadhiga (axle load) waa: -

(a) Maamulida, hirgellinta, ilaalinta iyo fulinta culayska candhada gaadhiga.

(b) Latalinta Wasiirka

(i) Dhawrida culayska sharcigu xadiday iyo cabirka xadida dhinacyada culayska saran candhada gaadhiga: -

(ii) Ku ilaalinta xadka laxadiday ee xeerka wado- marista Qaranku ogolyahay:

(iii) Ilaalinta iyo sixitanka dhaqan galnimada hababka heer qaran iyo heer deegaan culayska candhada (axle load).

(iv) Heerka ugu haboon eerarka xad dhaafka ah lagu ganaaxayo iyo rarka aan caadiga ahayn iyo rarka dhibta ku keenaya wadada iyo sida dayactirka wadooyinka loogu wareejinayo lacagta kasoo baxday ganaaxa baabuurta.

(c) la socodka / kormeerka: -

(i) Guud ahaan in lagu fuliyo sharciga xamuulka xad dhaafka ah, iyo ka tala-bixinta fulinta si kor loogu qaado tayadiisa iyo

(ii) Heerarka ugu haboon ee lagula dagaalamayo musuqmaasuqa

CUTUBKA 2AAD: ILAALINTA CUSLAYSKA SARAAN CANDHADA IYO CABIRKA DHINACYADA GAADIIDKA.

Waxa mamnuuc ah rarka xad dhaafka ah inta sharcigu u xadiday mooyaane ama cabirka dhinacyada Baabuurka. Sida ku xusan qodobka 10 aad ee Xeer-nidaamiyahan qofna looma ogola in uu kaxeeyo ama dhaqaajiyo, sidoo kalena qofka leh baabuurka

looma ogala in uu sababo ama iyadoo uu og yahay in la kaxeeyo oo logu wado wadooyinka, baabuur kasta oo culeyskiisa guud ama culeyska mid ka mid ah igsalkiisu uu ka badan yahay xadkii sharcigu ogolaa.

Qodobka 7aad. Xadka Culeyska go'an ee gaadiidka sharciga uu ogal yahay

Xadka culayska ugu badan ee candhada la saari karto : -

Nooca Igsalka		Tirada taayirada	Culayska ugu badan ee Igsalka la saari karo (Kg)
a	Hal Igsal ee isteerinka	2	8000
b	Hal Igsal	4	10,000
c	Laba Igsal	8	16,000
d	Seddex Igsal	12	24,000

Miisaanka guud ee gaadiidka (Tan ahaan)

A	Gaadhiga le 2 candho	18,000
B	Gaadhiga le 3 candho	24,000
C	Gaadhi tareelle 3 candhoole ah	28,000
D	Gaadhiga le 4 candho	28,000
E	Gaadhi tareelle 4 candhoole ah	34,000
F	Gaadhi isjiid ah o 4 candhoole ah	36,000
G	Gaadhi tareelle ah o 5 candhoole ah	42,000
H	Gaadhi isjiid ah o 5 candhoole ah	42,000
I	Gaadhi tareelle ah oo 6 candhoole ah	48,000
J	Gaadhi isjiid ah oo 6 candhoole ah	48,000

Xadka culayska guud ee baabuurka xamuulka sida :

1. Xadka culeyska guud ee baabuurka xamuulka sidaa waa 56 metric tonnes, isla markaana loo eegayo shuruudahan soo socda :
 - a. Tirada Igsalada baabuurku waa inaanay ka badan (7) Igsal iyadoo loo eegayo xaddigii loogu talo galay ee buuga ugu qoran.
 - b. Culeyska guud ee baabuurka xamuulka waa in lagu xadeeyo iyadoo lala xidhiidhinayo isku dheelitirka culeyska igsalada saaran iyadoo la isticmaalayo qaacidada loo yaqaan "the bridge formula".

Qodobka 8aad. Bixinta ganaaxa rarka xad dhaafka ah

7- (1) Haddii la xaqiijiyo in rarka baabuurka saarani uu dhaafay intii sharcigu xadiday, qofka leh baabuurka ama daareewalka baabuurka ayaa ka masuul ah bixinta ganaaxa lacageed ee ay maamulku u dejiyeen in lagu ganaaxo rarka xad dhaafka ah ee baabuurka.

Inta ugu yar ee Xamuulka xad dhaafka ah la ganaaxayo

Qiyaasta Culeyska dheeraadka ah ee igsalka baabuurta	Ganaaxa ugu yar \$	
	Xukunka ganaaxa marka koowaad	Xukunka ganaaxa marka labaad iyo wixii ka danbeeya
In ka yar 1,000kg	150,000 SL SH	180,000 SL SH
In ka badan 1,000 kg kana yar 2,000kg	200,000 SL SH	230,000 SL SH
2,000kg ama ka badan, laakiin yar 3,000kg	250,000 SL SH	280,000 SL SH
3,000kg ama ka badan, laakiin ka yar 4,000kg	300,000 SL SH	330,000 SL SH
4,000kg ama ka badan, laakiin ka yar 5,000kg	400,000 SL SH	430,000 SL SH
5,000 kg ama badan, laakiin ka yar 6,000	500,000 SL SH	530,000
6, 000kg ama ka badan 7,000kg	600,000 SL SH	630,000 SL SH
7,000kg ama ka badan, lakiin ka yar 8,000kg	700,000 SL SH	730,000 SL SH
8,000kg ama ka badan, laakiin ka yar 9,000kg	800,000 SL SH	830,000 SL SH
9,000kg ama ka badan, laakiin ka yar 1,000kg	900,000 SL SH	930,000 SL SH
10,000 kg ama ka badan	1,000000 SL SH	1,0030,000 SL SH

(2) Haddii la xaqiijiyo in rarka baabuurku uu dhaafay intii sharcigu xadiday, baabuurku ma sii wadan karo safarkiisa ilaa: -

- (a) Rarka dheeraadka ah laysugu qaybinayo candhooyinka gaadhiga kadibna dib loo miisaamayo ama
- (b) Rarka dheeraadka ah laga dejiyo, isla markaana uu bixiyo lacagta ganaaxa ah ee ku xusan qodobka 1aad.

Qodobka 9aad. Cunaqabataynta Maamul ee Culayska Xad Dhaafka ah

Qof kasta oo ku guuldareysta inuu u hogaaansamo sharciga, Guddigu waxay ku soo rogi kartaa xanibaad ka sokow lacagta ganaaxa ee ku xusan qodobka 8 aad iyo xanibaad la saarayo sida ku xusan qaybta 12aad.

Xanimaada la saarayo waa sidan soo socota: -

- (a) joojin ku meel gaadh ah isticmaalka wadada la cayimay ama guud ahaanba wadooyinka: -
- (b) Waxa la saarayaa ganaax badan iyadoo loo eegayo rarka dheeraadka ah ee uu

mustaqbalka qaadi doono muddo cayiman.
(c) kala noqoshada liisanka uu ku hawl galo

CUTUBKA 3AAD

Qodobka 10 aad. Waajibaadka Miisaamida Gaadiidka

- (1) Qofka leh ama ka shaqaynaya gaadiid ganacsi waa inuu u fududeeya shaqaalaha miisaamaya gaadiidka ee jooga goobaha loogu talagalay in lagu miisaamo gaadiidka si waafaqsan ujeedooyinka ay guddidu u cayintay.
- (2) Haddii uu qof ku guuldaraysto inuu u hogaansamo farqada 1aad, Guddidu waxay ku soo rogi kartaa qofkaasi ganaax kasta oo maamul oo ku xusan qodobka 9 aad iyadoo loogu darayo ganaaxyada ku xusan qodobkan 9 aad ee Xeer- nidaamiyahan.

Qodobka 11aad. Shuruudaha Qaaditaanka Xamuulka aan caadiga ahayn ama Rarka dhibka keenaya

- (1) Qofna ma qaadi karo xamuul aan caadi ahayn ama rar dhib ku keenaya waddooyinka haddii aanu-
- (a) Qofkaasi bixin ganaaxa xamuulka aan caadiga ahayn ama rar dhib keenaya sida ku xusan Qodobka 7aad isla markaana;
 - (b) Qofkaasi aanu fasax gaar ah ka haysan Guddida ama gudoomiyaha gobolka ama degmada, isla markaana qofkaasi aanay qaban shuruudaha ku qoran farqadan 2aad ee soo socdata.
- (2) Qofka waxa laga horjoogsan karaa inuu Qaado xamuul dheeraad ah haddii:
- (a) Xamuulka dheeraadka ahi uu ka badanyahay xadiga awooda gaadiidka loogu talagalay in lagu qaado
 - (b) Haddii Qofka-
 - (i) Lagu leeyahay deyn lacageed oo ay ahayd inuu siiyo Guddidasi iyadoo waafaqsan qodobada Xeer- nidaamiyahan

Qodobka 12aad. Shuruudaha dheeriga ah ee Qaadida Xamuulka Aan Caadi ahayn ama Rarka Sirgaxan

- (1) Guddidu waxay ku soo rogi kartaa shuruudo dheeraad ah qof kasta oo qaada xamuul aan caadi ahayn, rarkaas oo dhib keenaya, shuruudaha waxa ku jirta:
- (a) Inuu soo bandhigo baabuurka iyo xamuulkaba si loo miisaamo
 - (b) In la raaciyo ciidan ilaalo ah
 - (c) Inuu isticmaalo qalabka laydhka ee digniinta bixiya.
 - (d) Inuu sheego xiliyada uu socdaalka gelayo ama
 - (E) Wax kasta oo kale oo guddida ula muuqda inay lagama maarmaan u tahay badbaadada xamuulka gaadiidka saaran iyo ilaalinta wadda marista iyo deegaanka.
- (2) Wasiirku waxa uu ganaax kusoo rogi karaa baabuurta isagoo u eegaya shuruudaha dheeraadka ah ee lagu soo rogay qaadida xamuulka dheeraad ka ah.

Qodobka 13aad. Ku wareejinta Qasnada lacagta ganaaxa ee xamuulka

dheeraadka ah iyo Rarka dhibka ku keenaya.

(1) Dhamaan lacagta ganaaxa ee laga qaado xamuulka aan caadiga ahayn iyo ganaaxyada lagu soo ururiyo si waafaqsan qodobka 8 aad ee Xeer- nidaamiyahan waa in lagu shubaa qasnada xisaabaadka Hay'adda waddooyinka.

(2) Guddida ayaa jaangoynaysa hanaanka maaraynta maaliyadeed iyo baadhiseed, kaa soo guddidu ama wakiiladeedu ay tahay inay ku hirgeliyaan ujeedooyinka qodobkan

(3) Wasiirku iyo Guddidu waxay u magacaabi karaan Hantidhawr madaxbanaan si uu u baadho xisaabaadka wakiil kasta oo loo magacaabay inuu soo ururiyo lacagta ganaaxa xamuulka rarka dheeraadka sida si waafaqsan qodobada Xeer- nidaamiyahan.

CUTUBKA 4AAD: SARAAKIISHA LOO IGMADAY BAADHITAANKA

Qodobka 14aad. Magacaabida Baadhayaasha

(1) (a) Guddidu waxay iyadoo ogaysiinaysa warbaahinta magacaabi kartaa-
(b) Shaqaale uu yeelanayo sanduuqu iyo hay'aduba
(c) Shaqaaluhu waa inuu ka ka tirsan yahay Hay'adda kaas oo qabanaya hawlaha xamuulka si waafaqsan qodobada Xeer-nidaamiyahan, waxayna noqonayan baadheyaal waxaana loo sameenayaa baadhahan ruqsan ama aqoonsi la socota magacaabista

(2) Iyadoo la raacayo qodobkan, Wasiirka Hawlaha Guud, Guriyaynta iyo Gaadiidku marka uu la tashado Wasiirka arimaha Guddaha wuxuu dejinayaa shuruudaha magacaabista iyo anshaxa mihnadeed ee looga baahan yahay Baadhayaasha

(3) Ogaysiiska la socda farqada 1aad waa inuu cadeeyaa muddada uu xilka haynayo baadhe kasta

(4) Guddidu waa inay-
(a) Iyadoo dib-u-dhigaya baadhitaanka saraakiisha lagu eedeeyo inay ku guuldaraysteen gudashada waajibaadka saaran inay hawshooda u qabtaan sida loogu tallogallay ay baajin karaan magaacabista baadhahaasi isla markaana
(b) Marka dacwad lagu oogay ka dib lagu hello baadhahaasi danbi ku saabsan ku guuldaraysigaasi waa inay shaqada ka joojiyaan Baadhahaasi

(5) Go'aanka shaqo joojinta baadhaha ee lagu xusay qodoka 4 aad waa in lagu baahiya Hay'adda iyo wasaaraddaba.

Qodobka 15aad. Awoodaha Baadhaha

1. Baadhahu waxa uu-
a) Waydiin karaa Wadaha baabuurka inuu joojiyo gaadhiga si uu u miisaamo culayska isla markaana u baadho gaadhiga.
b) Geli karaa baabuurka
c) Baadhi karaa
(i) Xamuulkasta oo gaadhiga saaran
(ii) Xog kasta oo la xidhiidha Xamuulka gaadhiga guddaha ama dusha ka saaran

- (d) Miisaami karaa gaadhiga iyo Xamuul kasta oo gudaha ama dusha ka saaran gaadhiga
- (e) Inuu baadho diiwan kasta oo la xidhiidha ama looga baahan yahay inuu la socdo marka la eego shuruucda gaadiidka
- (d) Inuu baadho diiwaan kasta, shay ama wax la xidhiidha gaadhiga, hawlihiisa ama xamuul kasta oo gudaha ama korka ka saaran gaadiidka
- (e) Inuu su'aalo waydiiyo qof kasta oo ka shaqeeya gaadiidka oo uu qodobkani waajibinayo baadhidiisa; iyo
- (f) Inuu sameeyo tijaabooyin ama waydiimo ku saabsan gaadiidka ama xamuulka uu sido

Qodobka 16aad. Joojinta baabuurka ee wadaha markuu amro sarkaalka idman (Baadhaha)

Wadaha baabuurku waa inuu-

- 1- Marka uu ka codsado baadhuhu isago u taagaya calaamadaha aqoonsiga ama
- 2- Haddii uu ka codsado baadhe sita ruqsadiisa baadhanimo waa inuu isla markiiba u kaxeeyaa baabuurka goobta loogu talagalay in lagu miisaamo

Qodobka 17aad. Wareejinta Qaybo Ka mid ah shaqada Guddida

(1) Iyadoo loo hogaansamaayo farqadda labaad ee qodobka 17aad, Guddidu waxay ku wareejin karaan qaybkasta oo ka mida hawlhooda iyagoo magacaabaya

- (a) wakiil-
- (b) Hay'ad kale oo dawladeed ama
- (c) Qof gaara

(2) Guddidu waxay Wareejin karaan

- (a) Ururinta lacagta ganaaxa xamuulka dheeraadka ah iyo rarka dhibta keenaya
- (b) Hawgalka iyo dayac tirka xogta lagu ilaalinayo hanaanka maaraynta xamuul dhimista
- (c) Xeerarka, hawl-galada iyo dayactirka goobaha wax lagu miisaamo
- (d) Samaynta baadhid sanadeed iyo kormeer deg- dega iyo
- (e) Guddashada hirgelinta shuruucda iyo hogaansamida hawlaha
- (f) Hawsha iyo hawlgallada goobaha miisaamida
- (g) Hirgelinta shuruucda iyo u hogaansamida hawlaha

(3) Xeer-nidaamiyahani ma hor istaagayo wareejinta shaqooyinka Guddida haddii aanay yeelanaynin ceshiimo taban, marka aanay shaqooyinkaasi loo guddananaynin sababo ganacsi

Qodobka 18aad. Heshiiska Wakaaladaha

(1) Guddidu waa inay la geli kartaa heshiis wakaaladaha si ay ugu xilsaaraan hawlkaasi cida lagu sheegay qodobka 17aad.

(2) Heshiiska waa inay ku jirta

- (a) Xaddiga ajuurada ay tahay in laga bixiyo ganaaxa la soo ururiyay
- (b) habka loo ururinayo isla markaana loo bixiyo ajuurada

- (c) Dejinta yoolka fulineed.
- (d) Dhiirigelinta marka ay yoolku sii dheeraado
- (e) Yaraynta mushqaayadda marka la gaadhi waayo yoolka
- (f) baadhis deg-dega isla markaana jooqto ah iyo
- (g) Waxkasta oo kale oo lagama maarmaan ah si loo gaadho ujeedooyinka Xeer-nidaamiyahan.

Qodobka 19aad. Mushqaayadda Wakiilada

(1) Marka heshiiska lagu wareejinayo shaqooyinka la dhamystiro, Guddidu waa inay siiyaan mushqayad ku filan wakiilada taas oo la jaanqaadaysa sicirka suuqa.

(2) Heshiiska ku xusan farqada 1aad, ee ku saabsan mushqaayadda wakiilada, gudida iyo wakiilku hashiis waa inay ka gaadhaan qaabka loo siinayo mushqaayadda wakiilka ama shaqaalaha fulinaya hawsha.

Qodobka 20aad. Aqoonsi isweydaar ah oo ku saabsan ruqsadda miisaamidda

(1) Wasiirka Wasaarada Hawlaha Guud, Guriyaynta iyo Gaadiidku waxa uu heshiis la geli karaa wadan kale iyadoo la samaynayo aqoonsi isweydaar ah oo ku saabsan ruqsadaha:

Iyadoo niyada lagu haynayo in aqoonsigaasi aanu ka dulqaadaynin Sidaha Xamuulka waajibaadka ka saaran miisaamida ku xusan qodobka 9aad ee Xeer- nidaamiyahan

(2) Ma jirto qaybo ka mida qodobkan oo ka hor is taagaya sarkaalka loo igmaday baadhista inuu ka dalbado gaadiidka sida xamuulka ruqsadda ku xusan farqada 1aad, si loo sameeyo miisaamida ku xusan Xeer-nidaamiyahan.

[CUTUBKA 5AAD: DANBIYADA]

Qodobka 21aad. Danbiyada

1. Qofkasta oo

- (a) ku guuldaraysta inuu bixiyo ajuurada xamuulka dheeraadka sharcigu ku waajibiyay,
- (b) wax yeeleeya wadada isagoo sida xamuul saayida oo ay tahay in ajuuro laga bixiyo,
- (c) ku guuldaraysta inuu gaadiidka ku miisaamo sida uu dhigayo qodobka 9aad ee xeer- nidaamiyahahan,
- (d) ku guuldaraysta inuu u hogaansamo amarrada ama tilmaamaha baadhaha sida ku xusan qodobka 15aad isla markaana,
- (e) ku shaqaynaya gaadiid cabirkiisu ka weynyahay inta caadiga ah ee u qoran, wuxuu galay danbi waxaana lagu ganaaxayaa iyadoo loo eegayo nooca danbigiisa.

Qodobo kala duwan

(1) Qofkasta oo loo igmado inuu qabto awoodaha iyo waajibaadka xakamaynta miisaanka gaadiidka Jamhuuriyada Somaliland waxa uu:

- (a) Si madax banaan u gudan karaa dhamaan waajibaadka iyo awoodaha uu

leeyahay isagoo ku sugan wadan kale.

(b) Si madaxbanaan u gudan karaa dhamaan waaajibaadka iyo awoodaha, Somaliland gudaheeda isagoo ka wakiila qaran kale isla markaana raacaya shuruucda qarankaasi isla markaana

(c) Si madaxbanaan u gudanaya dhamaan waajibaadka iyo awoodaha qaran kale isagoo ka wakiil ah qaran kaasi sharcigiisa.

(2) Waajibaadka iyo awoodaha lagu sheegay farqada 1aad waa inay la socotaa awoodaha qabashada hawlkaasta oo lagu xusay qodobka 14aad.

Danbi kasta oo laga galo sharci dawlad kale kaasoo lagu galay meel labada wadan ka dhaxaysan oo xuduud ah waxa loo tix gelinayaa in lagu galay wadanka kale xuduudiisa.

Wasiirku wuxu si madaxbanan u kormeerayaa Gudida Somaliland u qaabilsan ilaalinta culayska saraan candhada gaadhiga.

(3) Wasiirka oo kaashanaya wasiirka maaliyada, waa inuu xaqiijiyo helitaanka kharashaadka laga ururiyay ganaaxyada.

(4) Dhamaan dadka gaadiidka saarani waa inay u diyaariyaan gaadiidka meelkasta oo baabuurta lagu miisaamo oo ku taala marinka safarka. Diiditaanka la diido in la joogsado goobahaasi wax lagu miisaamo waxa ka dhalanaya ciqaab danbi, arintan fulinteedu waxay keenaysaa in gaadiidka oo dhan la miisaamo

(5) Haddii gaadhi uu sido xamuul dheeraad ah, waxa uu markaba qaadayaa masuuliyada ah inuu qaybiyo xamuul kasta oo kasareeya xadka uu sharcigu ogolayahay ama inuu ka dejiyo badh si hoos loogu dhigo miisaankiisa in ka hoosaysa xadka xamuulka sharcigu jideeyay isla markaana inuu bixiyo ganaaxa xamuulka dheeraadka ah. Haddii uu diido waa denbi ciqaab mutaysanaya.

(6) Ganaaxyo maamul oo dheeraad ah ayaa lagu fulin karaa xamuul sidaha aan u hogaansamin sharciga. Hanaan ganaax kordhin ah ayaa loo isticmaali karaa iyadoo loo eegayo culayska ay keentay u hogaansami la'aantoodu, heer loo dejiyay oo la garanayo la dhaafoba waxa lagu soo rogi karaa tallaabooyin dheeraada tusaale ahaan, xayiraad ku meel gaadha iyo mid joogta ah oo ku saabsan isticmaalka marino gaara, ku soo rogida ganaaxyo heer koodu sareeyo ama in gaadhiga rarka sida ama shaqaalaha gaadiidka lagala noqdo ruqdsada.

(7) Qayb muhiim ah oo ka mida wax qabadka la xidhiidha maaraynta xamuul dhimista waxa ganacsi ahaan loogu wareejin karaa wakiilo haddii guddida xakamaynta xamuulka ee Somaliland ay soo jeediso in arintaa baahi loo qabo wasiirkuna ka aqballo. Tani waxay keenaysaa in guddashasa hawlaha addagi la sii wadi karo xattaa haddi aan Guddidu aanay awoodi Karin inay guddato wax qabadkaa laf ahaantiisa. Wakiilku waxa uu noqon karaa wakiil kale oo dawladeed ama qof kasta oo gaara. Waxa la filayaa Tusaale ahaan in ciidanka Waddooyinku ay kasii mid ahaan doonaan meel marinta wax qabadka. Xeer-nidaamiyahani waxa uu keenayaa heshiis wakaaladeed si loo meelmariyo isla markaana ciidanka waddooyinku ay u guttaan hawlaha ka hor imanaya bixinta ganaaxyada. Tani waxay keenaysaa in dakhli dheeraad ah loo helo shaqaalaha saacadaha dheeraadka ah e ay shaqeeyen si loo sameeyo adeeg 24 ka saacba

ah.

[CUTUBA 6AAD: QODOBO KALA DUWAN]

Qodobka 22aad Wareegtada Wasiirka

(1) Wasiirku isagoo la tashanaya guddida waxa uu soo saarayaa Wareegto uu ku bedeli karo arrimahan hoos ku qoran isagoo tixraacaya wax kasta oo lagu xusay qodobada Xeer-nidaamiyahan sida:

- (a) xadka sharciga ah ee xamuulka
- (b) Ganaaxa xamuulka dheeraadka ah
- (c) Ganaaxa xamuulka dheeraadka ah iyo ganaxa rarka aan caadiga ahayn iyo rarka dhibta ku keenaya
- (c) Maaraynta maaliyadeed iyo hanaanka baadhitaanka ee ay tahay in la dabaqo si loo ururiyo isla markaana loo xisaabiyo dakhliga ka soo xarooda ganaaxa xamuulka dheeraadka ah
- (c) Cabiraada gaadiidka.

(2) Wareegtada wasiirku waxay ganaaxyo kala duwan ku soo rogi kartaa xadgudiubyada marka ay timaado xadgudubyo is daba socda ama joogto ahi

(3) Awooda soo saarida wareegtada waxa ka mida awoodda xayiraadda ama wax mamnuucida tasoo noqonaysa mid abid ah ama mid shuruudi ku xidhan tahay

(4) Wasiirku waa inuu, ka hor intaanu soo saarin wareegtada ku saabsan sharciga xadka xamuulka, xadka cabiraada gaadiidka, ganaaxa xamuulka dheeraadka ah iyo ganaaxa xamuulka dhibta keenaya, waxa uu xadkaa iyo ganaaxyadaa ka sheegayaa warbaahinta isla markaana waxa uu siinayaaa daneeyayaaasha fursad ay ku falanqeeyaaan.

Daneeyayaasha lala Tashaday

Diyaarinta Xeer-nidaamiyahan waxa lagu saleeyay wadatashi, waxa la sameeyay waraysiyo iyo dood cilmiyeedyo dhawr ah si loo qurxiyo farsamo ahaan Xeer-nidaamiyahan, Daneeyayaashii ugu muhiimsanaa ee lagala tashaday Xeer-nidaamiyahan waxa kamid ahaa

- Wasaaradda Hawlaha Guud Gaadiidka iyo Guriyaynta
- Wasaaradda Arrimaha Gudaha
- Hay'adda Horumarinta Waddooyinka
- Ururka Engineerada
- Ururka Gaadiidlayda

Dhanka Maaliyadeed

Samaynta Shuruucdu waxay dawlada ku yeelataa saamayn maaliyadeed oo culus, hawlaha imika waxa lagu fulinayaa iyadoo la raacayo miisaaniyada la ansixiyay xeer-nidaamiyuhuna waxa uu qaabaynayaa isla markaana xaqiijinayaa miisaaniyada iyo hawlaha ku xusan miisaaniyada la ansixinayo.

Dhanka Is Gaadhsiinta

Wasiirka hawlaha Guud, Gurriyaynta iyo Gaadiidka, isagoo kaashanaya Gudida waxa uu la imanayaa hanaan is gaadhsiineed oo haboon si loo ogaysiiyo daneeyayaasha dawlada iyo kuwa gaarka ah ee uu Xeer-nidaamiyahan cusubi ku yeelanayo saamaynta tooska ah.

Cali Xassan Maxamed
WASIIRKA WASAARADA HAWLAHA GUUD,
GURIYAYNTA IYO GAADIIDKA